

**PUHE MOSKOVAN NEUVOSTON TÄYSISTUNNOSSA
MARRASKUUN 20 pnä 1922 ¹³²**

(Myrskyisiä suosionosoituksia, „Kansainvälinen”.) Toverit! Olen erittäin pahoillani ja pyydän hartaasti anteeksi, etten voinut saapua istuntoonni ennenmin. Mikäli tiedän, aioitte jo muutama viikko sitten järjestää minulle tilaisuuden Moskovan Neuvostossa käyntiin. En voinut tehdä sitä, koska sairauteni jälkeen, joulukuusta lähtien, olin ammattimiehen kielellä sanottuna menettänyt työkykyni melko pitkäksi aikaa ja työkykyni vähentyessä jouduin siirtämään viikosta toiseen tätä puhettani. Hyvin huomattavan osan tehtävistäni, jotka alussa kuten muistatte olin säilyttänyt tov. Tsjurupalle ja sitten tov. Rykville, jouduin säilyttämään vielä lisäksi tov. Kameneville. Ja on sanottava, että hänen vedettäväkseen, käyttäakseni vertausta, jota jo olen käyttänytkin, joutui yhtäkkiä kaksi kuormaa. Ja käyttäakseni edelleen samaa vertausta, on sanottava, että vetojuhta osoittautui erittäin pystyväksi ja uutteraksi. Mutta sittenkin kahden kuorman vetäminen on liikaa, ja odotan nyt kärsimättömänä, milloin toverit Tsjurupa ja Rykov palaavat ja me jaamme työn vaikkapa osapuilleen oikeudenmukaisesti. Minun on työkykyni vähentämisen takia kulutettava asioihin perehtymiseen huomattavasti enemmän aikaa kuin tahtoisin.

Vuoden 1921 joulukuussa, jolloin jouduin keskeyttämään tyyten työnteon, oli käsissä vuoden loppu. Olimme silloin siirtymässä uuteen talouspolitiikkaan ja silloin myös selvisi, että tämä siirtyminen, vaikka olimmekin alkaneet sen vuoden 1921 alussa, on melko vaikeaa, sanoisinpa erittäin vaikeaa. Tuo siirtyminen on jatkunut yli puolitoista vuotta

ja luulisi, että enemmistön olisi jo aika istua uusilla paikoilla ja sijoittua uusia oloja vastaavasti, varsinkin uuden talouspolitiikan oloja vastaavasti.

Ulkopolitiikassamme on muutoksia ollut vähimmin. Siinä suhteessa olemme jatkaneet entistä linjaa, ja olen sitä mieltä, voin sanoa sen teille puhtaalla omallatunnolla, että olemme jatkaneet sitä täysin johdonmukaisesti ja tavattoman menestyksellisesti. Teille ei muuten tarvitse selostaa tätä asiaa seikkaperäisesti: Vladivostokin valtaus, sitä seurannut mielenosoitus ja valtioliittoa koskeva julkilausuma, jonka luitte hiljattain lehdistä¹³³, ovat todistaneet ja osoittaneet selvääkin selvemmin, ettei meidän tarvitse tässä suhteessa tehdä mitään muutoksia. Me olemme tiellä, joka on viitoitettu aivan selvästi ja tarkasti, ja me olemme taanneet itsellemme menestyksen mitä tulee suhteisiimme maailman muihin valtioihin, vaikka eräät näistä ovat vieläkin valmiit julistamaan, etteivät halua istua kanssamme saman pöydän ääreen. Taloudelliset suhteet ja edelleen diplomaattiset suhteet ovat kuitenkin järjestyksessä, niiden pitää järjestyä ja ne järjestyvät varmasti. Jokainen valtio, joka yrittää sitä estää, on vaarassa myöhästyä ja ehkäpä jossakin melko oleellisessakin asiassa, se on vaarassa joutua epäedulliseen asemaan. Sen me näemme nyt kaikki, näemme sen muustakin emmekä yksinomaan lehdistä. Arvelen, että ulkomaanmatkojensa perusteella ovat toverit vakuuttumassa siitä, että on tapahtunut suuria muutoksia. Tässä suhteessa meillä ei ole ollut, sanoisinko entistä vertausta käyttäen, mitään vaihtoja, emme ole vaihtaneet juna emmekä muutakaan ajopeliä.

Mitä taas sisäpolitiikkaamme tulee, niin siinä keväällä 1921 tekemämme vaihto, jonka sanelivat meille erittäin pätevät ja vaikuttavat syyt, niin ettei keskenämme ole ollut mitään väittelyjä eikä erimielisyyksiä tämän vaihdon suhteen,— juuri tämä vaihto aiheuttaa meille vieläkin eräänlaisia vaikeuksia, aiheuttaa vieläkin, sanon suuria vaikeuksia. Ei siksi, että olisimme epäilevällä kannalla käänteiden välttämättömyyden suhteen— siitä ei ole mitään epäilyjä — eikä siksi, että epäilisimme sitä, onko tämän uuden talouspolitiikkamme kokeilu tuottanut toivottuja tuloksia. Voin sanoa aivan varmasti, ettei tämän suhteen ole mitään epäilyjä, ei puolueemme riveissä eikä valtavien puolueettomien työläis- ja talonpoikaisjoukkojen riveissä.

Tässä mielessä ei kysymys ole tuottanut vaikeuksia. Vaikeuksia on syntynyt syystä, että ratkaistavanamme on tehtävä, jonka ratkaiseminen vaatii vetämään useinkin uutta väkeä mukaan, turvautumaan erikoistoimenpiteisiin ja erikoisiin menetelmiin. Meillä epäillään yhä, onko tämä tai tuo oikein, tehdään muutoksia suuntaan tai toiseen, ja on sanottava, että kumpaakin tulee ilmenemään vielä melko pitkän aikaa. „Uusi talouspolitiikka“! Kummallinen nimitys. Tätä politiikkaa sanotaan uudeksi talouspolitiikaksi siksi, että se on peräytymistä. Me peräännyimme nyt, peräännyimme tavallaan taaksepäin, mutta teemme sen niin, että peräännyimme aluksi, mutta otamme sitten vauhtia ja harppaamme voimakkaammin eteenpäin. Vain tällä yhdellä ehdolla me olemme perääntyneet taaksepäin toteuttaessamme uutta talouspolitiikkaamme. Emme vielä tiedä, missä ja miten meidän on nyt rivistäydyttävä uudelleen, mukauduttava ja järjestäydyttävä uudelleen, voidaksemme perääntymisen jälkeen ryhtyä hyökkäämään mitä sitkeimmin eteenpäin. Voidaksemme suorittaa nämä liikkeet normaalijärjestyksessä täytyy mitata ei kymmenen, kuten sananparsi sanoo, vaan sata kertaa ennen kuin ratkaistaan. Näin täytyy tehdä voidaksemme voittaa ne tavattoman suuret vaikeudet, joita kohtaamme kaikkia tehtäviä ja kysymyksiä ratkaistessamme. Te tiedätte vallan hyvin, miten suuria uhrauksia aikaansaannoksemme ovat vaatineet, te tiedätte, kuinka kauan kansalaissota kesti ja kuinka paljon voimia se vei. Ja niinpä Vladivostokin valtaus on osoittanut meille (Vladivostok on kylläkin kaukana, mutta onhan se kuitenkin meikäläinen kaupunki) (jatkuvia suosionosoituksia), on osoittanut meille kaikille, että meitä kohtaan, aikaansaannoksiamme kohtaan tunnetaan yleistä kiinnostusta. Sekä täällä että siellä on VSFNT. Tämä kiinnostus on vapauttanut meidät sekä kansalaisodan aikaisista että ulkoisista vihollisista, jotka hyökkäsivät kimppuumme. Tarkoitin Japania.

Diplomatian alalla olemme vallanneet kyllin näkyvän aseman, ja tämä asemamme diplomatian alalla on sellainen, jonka koko maailma on tunnustanut. Kaikki te näette sen. Te näette sen tulokset, mutta miten paljon aikaa se onkaan vaatinut! Me olemme nyt saaneet vihollisemme tunnustamaan oikeutemme niin talous- kuin kauppapolitiikassakin. Sitä todistaa kauppasopimusten solmiminen.

Me voimme nähdä, miksi meidän, jotka puolitoista vuotta sitten lähdimme niin sanotun uuden talouspolitiikan tietä, on niin tavattoman vaikeaa kulkea tätä tietä. Me elämme valtiossa, joka on niin pahasti sodan hävittäjä, saatettu siinä määrin pois normaaleilta raiteiltaan ja joka on niin paljon kärsinyt ja kovia kokenut, että meidän täytyy nyt tahtomattammekin aloittaa kaikki laskelmamme pienen pienestä prosentista — sodanedellisestä prosentista. Tällä mittapuulla me mittaamme elinolojamme, mittaamme toisinaan hyvinkin kärsimättöminä ja kiihtyneinä, ja vakuutumme aina, että tässä kohden on äärettömiä vaikeuksia. Tehtävä, jonka olemme tässä suhteessa itsellemme asettaneet, näyttää äärettömältä varsinkin siksi, koska vertaamme sitä tavallisen porvarillisen valtion olosuhteisiin. Asetimme tämän tehtävän itsellemme siksi kun käsitimme, että meidän on turha odottaa rikkaimpien suurvaltojen apua, jota tällaisissa olosuhteissa on tavallisesti tarjolla. Kansalaissodan jälkeen meidät on saatettu miltei boikotin alaisiksi, t.s. meille on sanottu: niitä taloudellisia yhteyksiä, joita olemme tottuneet ylläpitämään ja jotka kapitalistisessa maailmassa ovat normaaleja, me emme teille myönnä.

On kulunut enemmän kuin 1½ vuotta siitä, kun lähdimme uuden talouspolitiikan tietä, huomattavasti enemmän aikaa on kulunut siitä, kun solmimme ensimmäisen kansainvälisen sopimuksen, mutta kuitenkin tämä koko porvariston ja kaikkien hallitusten meihin kohdistama boikotti vaikuttaa vieläkin. Mitään muuta emme voineet odottaakaan, kun päätimme luoda uudet taloudelliset olot, ja kuitenkin emme olleet kahden vaiheilla sen suhteen, että meidän tulee se tehdä ja pyrkiä menestykseen yksin. Mitä pidemmälle päästään, sitä selvemmäksi käy, ettei mikään apu, jota kapitalistiset suurvallat voisivat meille antaa ja jota ne tulevat meille antamaan, suinkaan poista tätä ehtoa, vaan tekee tämän ehdon todennäköisesti useimmissa tapauksissa entistä välttämättömämmäksi ja kärkevämmäksi. „Yksin”, olemme sanoneet itsellemme. „Yksin”, sanoo meille miltei jokainen niistä kapitalistisista valtioista, joiden kanssa olemme tehneet jonkinlaisia sopimuksia, joiden kanssa olemme solmineet jonkinlaisia yhteyksiä ja joiden kanssa olemme ryhtyneet joihinkin neuvotteluihin. Ja juuri tämä on erikoisen vaikeaa. Meidän on tajuttava

tämä vaikeus. Olemme luoneet valtiojärjestelmämme tekemällä yli kolme vuotta uskomattoman raskasta, uskomattoman sankarillista työtä. Olosuhteissa, joissa olemme tähän saakka olleet, emme ole joutaneet erittelemään, säremmekö jotain liikaa, emme ole joutaneet erittelemään, uhraammeko liian paljon, sillä uhrauksia on ollut kyllin paljon, sillä taistelu, johon silloin ryhdyimme (te tiedätte tämän mainiosti ja tarpeetonta on puhua siitä lavealti), oli taistelua elämästä ja kuolemasta vanhaa yhteiskuntajärjestystä vastaan, jota vastaan olemme taistelleet takoaiksemme itsellemme oikeuden olemassaoloon, rauhanomaiseen kehitykseen. Sen me olemme saavuttaneet. Nämä eivät ole meidän sanojamme eivätkä sellaisten todistajain lausuntoja, joita voitaisiin syyttää siitä, että he suhtautuvat puolueellisesti meihin. Sen ovat sanoneet todistajat, jotka ovat vihollistemme leirissä ja jotka tietenkin ovat puolueellisia, mutta eivät suinkaan meidän eduksemme, vaan aivan päinvastoin. Näitä todistajia oli Denikinin leirissä, miehitysvallan johdossa. Ja me tiedämme, että heidän puolueellisuutensa on käynyt meille kovin kalliiksi, siitä on ollut seurauksena paljon hävitystä. Heidän takiaan olemme kärsineet jos jonkinlaisia menetyksiä, olemme menettäneet uskomattoman paljon erilaisia arvoja ja — ihmishenkiä, jotka ovat arvoista kalleimpia. Arvioidessamme mitä huomaavaisimmin tehtäviämme, meidän on nyt käsitettävä, että tärkein tehtävämme on nyt oleva se, ettemme luovuta aikaisempia aikaansaannoksiamme. Me emme luovuta ainoatakaan aikaisempaa aikaansaannostamme. (Су о с и о н о с о и т у к с и а.) Samalla on ratkaistavanamme aivan uusi ongelma; aikaisempi saattaa muodostua suoranaiseksi haitaksi. Tämän ongelman käsittäminen on vaikeinta. Mutta se on kuitenkin käsitettävä, voidaksemme oppia tekemään työtä silloin kun pitää, sanoisinko, tehdä täyskäännös. Toverit, arvelen näiden sanojen ja ponsien olevan ymmärrettäviä, sillä jouduittehan miltei vuoden ajan, minkä minun täytyi olla poissa, puhumaan tästä asiasta ja pohtimaan sitä monella tavalla ja sadoista syistä käytännössä, tehdessänne omakohtaisesti työtä, joten olen varma, että harkitessanne asiaa voitte tulla vain yhteen johtopäätöksen: meiltä vaaditaan nyt vielä enemmän sitä joustavuutta, jota olemme tähän saakka osoittaneet kansalais sodan tantereella.

Aikaisemmin saavutetusta meidän ei tule luopua. Teke­mämme monet myönnytykset, jotka mukauttavat meidät kapitalistisiin valtioihin,— nämä monet myönnytykset teke­vät suurvalloille täysin mahdolliseksi solmia suhteita meihin, turvaavat niille liikevoiton, toisinaan kenties suu­remman kuin pitäisi. Mutta me luovutamme kuitenkin vain vähäisen osan tuotantovälineistä, jotka ovat miltei koko­naan valtiomme käsissä. Lehdissä pohdittiin hiljattain kysymystä toimiluvan myöntämisestä englantilaiselle Urquhartille, joka tähän saakka on miltei koko ajan ollut meitä vastaan kansalaissodassa. Hän on sanonut: „Me saavutamme tarkoituserämme kansalaissodassa Venäjää vastaan, samaa Venäjää vastaan, joka on rohjennut riistää meiltä sen ja sen”. Mutta kaikesta huolimatta meidän on täytynyt ryhtyä väleihin hänen kanssaan. Me emme ole kieltäytyneet niistä, olemme suostuneet niihin suurella mielihyvällä, mutta olemme sanoneet: „Suokaa anteeksi, siitä, mitä olemme saavuttaneet, me emme luovu. Venä­jämme on hyvin suuri, taloudellisia mahdollisuuksia meillä on hyvin paljon, ja mielestämme me voimme olla hylkää­mättä kohteliasta ehdotustanne, mutta me harkitsemme sitä kylmästi kuten liikemiehet ainakin”. Ensimmäinen keskustelumme ei tosin onnistunut, sillä emme voineet poliittisista syistä suostua hänen ehdotukseensa. Meidän piti vastata hänelle kieltävästi. Niin kauan kuin englantilaiset eivät ole myöntäneet mahdolliseksi osallistumistam­me salmia, Dardanelleja, koskevan kysymyksen ratkaisuun, meidän on pitänyt vastata kieltävästi, mutta kieltäydyt­tyämme meidän tuli käsitellä tätä kysymystä itse asian kannalta. Olemme pohtineet, onko meille tästä etua vai ei, onko meille etua tämän toimiluvan myöntämisestä, ja jos on, niin missä tapauksessa. Meidän piti keskustella hin­nasta. Juuri tämä, toverit, osoittaa teille selvästi, että meidän on nyt suhtauduttava kysymyksiin vallan toisin kuin ennen. Ennen kommunisti sanoi: „Uhraan henkeni”, ja se näytti hänestä hyvin yksinkertaiselta, vaikkei se aina niin yksinkertaista ollutkaan. Nyt sitä vastoin meidän, kommunistien, ratkaistavana on kokonaan toinen tehtävä. Meidän tulee nyt laskelmoida kaikki, ja jokaisen teistä on opittava olemaan laskelmoiva. Meidän on laskelmoi­tava ottamalla huomioon kapitalistinen ympäristö, miten turvaamme olemassaolomme, miten voisimme hyötyä

vastustajistamme, jotka tulevat tietenkin tinkimään, jotka eivät ole koskaan lakanneetkaan tinkimästä ja jotka tulevat tinkimään meidän laskuumme. Emme ole tätäkään unohtaneet emmekä lainkaan kuvittele, että kauppamiehet olisivat jossakin muuttuneet karitsoiksi ja karitsoiksi muututtuaan myöntäisivät meille jos jonkinlaisia hyvyyksiä ilmaiseksi. Sellaista ei tapahdu emmekä me sen toivossa olekaan, vaan perustamme laskelmamme siihen, että me, jotka olemme tottuneet tekemään vastarintaa, kykenemme tässäkin täyskäännöksen tehtyämme käymään kauppaa ja hyötymään ja myös selviytymään vaikeista taloudellisista tilanteista. Juuri tämä tehtävä on erittäin vaikea. Juuri tämän tehtävän ratkaisemiseksi me aherramme. Toivoisin, että tajuaisimme selvästi, miten tavattoman suuri ero on entisen ja nykyisen tehtävän välillä. Niin suuri kuin tuo ero onkin, olemme sodassa oppineet manöveroimaan ja meidän on käsitettävä, että manööveri, joka meidän tulee suorittaa ja jota parhaillaan suoritamme, on vaikein. Mutta tämä manööveri on kaiketi viimeinen. Meidän on kokeiltava siinä voimiamme ja todistettava, että osaamme muutakin kuin pöntätä päähämme eilisiä oppejamme ja kertailla yleisesti tunnettuja asioita. Suokaa anteeksi, olkaa niin hyvä, mutta me olemme alkaneet opinnot uudelleen ja suoritamme nämä opinnot niin, että saavutamme määrätynlaista ja kaikille ilmeistä menestystä. Juuri tämän uudelleen oppimisen vuoksi meidän onkin mielestäni annettava nyt vielä kerran toisillemme varma lupaus, että olemme uuden talouspolitiikan nimellä kääntyneet taaksepäin ja kääntyneet niin, ettemme luovu mistään uudesta, mutta kuitenkin niin, että annamme kapitalisteille sellaisia etuisuuksia, jotka pakottavat minkä tahansa valtion, olkoon se meitä kohtaan vaikka kuinka vihamielinen, ryhtymään kaupanhierontaan ja suhteisiin kanssamme. Tov. Krasin, joka on keskustellut monta kertaa Urquhartin, tuon koko intervention päämiehen ja tukipylvään kanssa, kertoi, että Urquhart, yritettyään kaikella tavalla tyrkyttää meille vanhaa järjestelmää koko Venäjälle, istuu samaan pöytään hänen, Krasinin, kanssa ja alkaa puhella: „Ja mihin hintaan? Ja kuinka paljon? Ja kuinka moneksi vuodeksi?“. (S u o s i o n o s i t u k s i a.) Tästä on vielä melko pitkälti useiden toimilupasopimusten tekoon ja siis täysin täsmällisiin ja pysyviin — porvarillisen yhteiskunnan kannalta — sopi-

mussuhteisiin, mutta näemme jo nyt, että olemme pääsemässä siihen, olemme melkein päässeet siihen, mutta emme vielä aivan. Tämä, toverit, on myönnettävä, mutta ei ole syytä luulla liikoja itsestään. Emme ole saavuttaneet vielä lähimainkaan sitä, mikä tekee meidät voimakkaiksi, itsenäisiksi, täysin varmoiksi siitä, ettemme pelkää mitään kapitalistisia sopimuksia, täysin varmoiksi siitä, että vaikka sopimukseteko olisikin vaikeaa, me teemme sopimuksen, perehdymme perussisältöön ja ratkaisemme kysymyksen. Sen vuoksi on jatkettava tällä alalla alkamaamme poliittista ja puoluettyötä, sen vuoksi meidän on siirryttävä vanhoista menetelmistä aivan uusiin menetelmiin.

Meille on jäänyt vanha virkakoneisto, ja tehtävämme on nyt rakentaa se uuteen malliin. Emme voi suorittaa tätä uudistusta heti, mutta meidän on järjestettävä asiat niin, että ne kommunistit, joita meillä on, olisi sijoitettu oikein. On saatava aikaan, että he, kommunistit, ohjaisivat koneistoja, joita hoitamaan heidät on pantu, eikä koneisto ohjaisi heitä, niin kuin meillä usein käy. Eihän tässä mitään salaamista ole, tästä on puhuttava suoraan. Tällaisia ovat edessämme olevat tehtävät ja tällaisia ovat edessämme olevat vaikeudet juuri nyt, kun olemme lähteneet liiketoiminnan tietä ja kun meidän on suhtauduttava sosialismiin toisin kuin johonkin juhlaivin värein maalattuun pyhäinkuvaan. Meidän on otettava oikea suunta, tarkastettava kaikki, saatava joukot ja koko väestö varmistumaan tiemme oikeellisuudesta, että ne sanoisivat: „Niin, tämä on parempi kuin entinen järjestys”. Tällaisen tehtävän olemme asettaneet ratkaistavaksemme. Siihen on käynyt käsiksi puolueemme, joka koko maan väestöön verrattuna on pieni ihmisryhmä. Tämä jyvänen on asettanut tehtäväkseen kaiken uudistamisen, ja se tekee sen. Olemme todistaneet, ettei tämä ole utopiaa, vaan asia, joka on ihmisille kaikki kaikessa. Sen me kaikki olemme nähneet — se on jo tapahtunut. Uudistuksen tulee olla sellaisen, että työtätekevien joukkojen, talonpoikais- ja työläisjoukkojen, koko valtaenemmistö sanoisi: „Ette te kehu itseänne, vaan me kehumme teitä, me sanomme, että te olette saavuttaneet paremmat tulokset, minkä jälkeen kenenkään järki-ihmisen päähän ei koskaan pälkähä palata entiseen”. Tätä ei kuitenkaan vielä ole. *Sen vuoksi uusi talouspolitiikka on edelleenkin tärkein vuorossa oleva, kaikkikäsitävä*

nykypäivän tunnus. Me emme unohda ainoatakaan eilen oppimaamme tunnusta. Tämän me voimme sanoa kenelle tahansa aivan rauhallisesti, vähääkään epäroimatta, ja jokainen ottamamme askel puhuu siitä. Mutta meidän on vielä mukauduttava uuteen talouspolitiikkaan. Kaikkia sen kielteisiä puolia, joiden luetteleminen on tarpeetonta ja jotka te hyvin tiedätte, on osattava rajoittaa, ne on osattava supistaa tiettyyn minimiin, kaikki on osattava järjestää harkitusti. Lainsäädäntömme antaa siihen täyden mahdollisuuden. Kykenemmekö me järjestämään asian? Sitä ei ole vielä läheskään ratkaistu. Tutkimme sitä parhaillaan. Jokaisessa puoluelehtemme numerossa on kymmenkunta kirjoitusta, joissa kerrotaan, että sillä ja sillä tehtaalla, sen ja sen tehtailijan vuokraehdot ovat sellaisia ja sellaisia, kun taas siellä, missä johtajana on kommunistitoverimme, ehdot ovat sellaiset ja sellaiset. Saadaanko siitä tuloja tai eikö saada, kannattaako se vai ei? Olemme siirtyneet jokapäiväisten kysymysten sisimpään, ja se on erikoisen suuri saavutus. Sosialismi ei ole nyt enää kaukaista tulevaisuutta eikä mikään abstraktinen näky tai pyhäinkuva. Pyhäinkuvista on meillä edelleenkin entinen sangen huono käsitys. Me olemme tuoneet sosialismin jokapäiväiseen elämään ja tässä meidän pitää päästä selvyYTEEN. Se on meidän päiviemme, meidän aikakautemme tehtävä. Sallikaa minun lopuksi lausua vakaumuksenani, että niin vaikea kuin tämä tehtävä onkin, niin uusi kuin se onkin entiseen tehtäväämme verrattuna ja niin paljon vaikeuksia kuin se meille tuottaakin,— me kaikki yhdessä, ei huomenna, vaan muutamassa vuodessa ratkaisemme tämän tehtävän hinnalla millä hyvänsä, niin että uuden talouspolitiikan Venäjältä tulee sosialistinen Venäjä. (Myrskyisiä kauankestäviä suosionosoituksia.)

„Pravda” № 263,
marraskuun 21 pnä 1922

Julkaistaan „Pravda” lehden
tekstistä, joka on tarkistettu
pikakirjoituksen mukaan